

﴿ 158. MEKTUP ﴾

١٥٨- ﴿ الْمَكْتُوبُ الثَّامِنُ وَالْخَمْسُونَ وَالْمِائَةُ : اِلَى الشَّيْخِ حَمِيدِ الْبَنْكَالِيِّ فِي
بَيَانِ تَفَاوُتِ مَرَاتِبِ الْكَمَالِ بِحَسَبِ تَفَاوُتِ الْاِسْتِعْدَادَاتِ ﴾

اَعْلَمُ أَنَّ مَرَاتِبَ الْكَمَالِ مُتَفَاوِتَةٌ بِحَسَبِ تَفَاوُتِ الْاِسْتِعْدَادَاتِ وَالتَّفَاوُتُ فِي الْكَمَالِ
قَدْ يَكُونُ بِحَسَبِ الْكَمِّيَّةِ وَقَدْ يَكُونُ بِحَسَبِ الْكَيْفِيَّةِ وَقَدْ يَكُونُ بِهِمَا مَعًا فَكَمَالُ
الْبَعْضِ مَثَلًا بِالتَّحَلِّيِ الصِّفَاتِيِّ وَكَمَالُ بَعْضٍ آخَرَ بِالتَّحَلِّيِ الذَّاتِيِّ مَعَ تَفَاوُتِ فَاحِشٍ
بَيْنَ أَفْرَادِ ذَيْنِكَ التَّحَلِّيَيْنِ وَبَيْنَ أَرْبَابِهِمَا أَيْضًا فَكَمَالُ الْبَعْضِ سَلَامَةُ الْقَلْبِ وَتَخَلُّصُ
الرُّوحِ وَكَمَالُ الْآخَرِ بِهِمَا وَبِالشُّهُودِ السَّرِيِّ وَكَمَالُ الثَّلَاثِ بِتِلْكَ الثَّلَاثِ وَبِالْحَيَرَةِ
الْمَنْسُوبَةِ إِلَى الْخَفِيِّ وَكَمَالُ الرَّابِعِ بِتِلْكَ الْأَرْبَعِ وَبِالْاِتِّصَالِ الْمَنْسُوبِ إِلَى الْاَخْفَى
"ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ" وَبَعْدَ حُصُولِ الْكَمَالِ فِي
أَيِّ مَرْتَبَةٍ كَانَتْ مِنَ الْمَرَاتِبِ الْمَذْكُورَةِ أَمَّا رُجُوعُ الْفَقِيرِ وَأَمَّا ثَبَاتٌ وَاسْتِقْرَارٌ
فِي ذَلِكَ الْمَوْطِنِ وَالْأَوَّلُ هُوَ مَقَامُ التَّكْمِيلِ وَالْإِرْشَادِ وَرُجُوعٌ مِنْ طَرَفِ الْحَقِّ إِلَى
الْخَلْقِ لِلدَّعْوَةِ وَالثَّانِي هُوَ مَوْطِنُ الْاِسْتِهْلَاكِ وَالْعُزْلَةِ مِنَ الْخَلْقِ وَالسَّلَامُ أَوَّلًا وَآخِرًا .

﴿ TÜRKE ANLAMAMI ﴾

Bu mektup Şeyh Hamîd el-Bengâlî'ye²⁸² yazılmış olup kemâl mertebelerindeki farklılığın istidadların değişikliğine göre olduğunu açıklamaktadır.

²⁸² Şeyh Hamîd Bengâlî el-Mengelkutî (ö.1050/1640). Bengal'de Mengelkut'da doğdu. Bengal vilâyetinin ileri gelenlerindendir. Önceleri tasavufu inkar eden ve İmam-ı Rabbânî'ye çok kızan biri iken İmam-ı Rabbânî ile tanıştıktan sonra onun has bir müridi olmuştur. İki sene kadar İmam'ın dergahında kalmış ve *seyr u sülûk*ünü tamamlamıştır. Daha sonra İmam kendisine tarikat talimi için icazet vererek memleketi olan Bangladeş'e göndermiştir. Kendisine gönderilen mektupların sayısı

Kemâl mertebeleri değişik istidadlara göre farklı farklı olur. *Kemâl*deki bu farklılık bazen kemmiyyete göre, bazen keyfiyete göre bazen de her ikisi ile birlikte olur.

Mesela bazılarının *kemâli*, *sıfat tecellisi* ile olur, bazılarınıninki ise *zât tecellisi* ile olur ki, bu iki tecellinin ve sahiplerinin arasında büyük fark vardır. Bazılarının *kemâli* kalbin selâmeti ve ruhun boşalmasıyla olurken, diğer bazılarının *kemâli* bu ikisiyle birlikte *sırrî müşâbede* ile olur.

Üçüncülerin *kemâli* ise bu üçü (kalbin selâmeti, ruhun boşalması, sırrî müşâbede) ile birlikte *haffiye* nisbet edilen *bayreke*²⁸³ olur. Dördüncü grubun *kemâli* ise bu dört tane ile birlikte *abfâya* ait olan Allah'a kavuşma ile olur. 'Bu, Allah'ın dilediğine vereceği lütfudur. Allah büyük lütf sahibidir' (Cuma, 4).

Zikredilen mertebelerin hangisinde olursa olsun *kemâl*e erdikten sonra ya tekrar geri dönüş olur ya da bu makamda sebat ve yerleşme olur. Birincisi mükemmil, irşad ve davet için Hakk tarafından halka dönüş makamıdır. İkincisi ise *istihlâk*²⁸⁴ ve halktan uzaklaşma (uzlet) makamıdır.

Başta ve sonda selamlar...

KELİME ANLAMI

158. **يُزْ عِلِل سَكِزِئِئ مَكْتُوبِ الثَّامِنُ وَالْخَمْسُونَ وَالْمِائَةُ <** Yüz elli sekizinci mektup *(Kime gönderilmiştir?)* **فِي بَيَانِ** Şeyh Hamid Bengâlî'ye *(Ne hakkindadır?)* **إِلَى الشَّيْخِ حَمِيدِ الْبَنْكَالِيِّ** Kemal mertebelerinin farklı olduğunun beyanı hakkındadır **كَمَالِ مَرَاتِبِ الْكَمَالِ تَفَاوُتِ** *(Neye göre?)* **بِحَسَبِ تَفَاوُتِ الْإِسْتِعْذَاتِ** Kabiliyetlerin farklılığına göre >

بِحَسَبِ *(Neye göre?)* Farklıdır **مُتَفَاوِتَةُ** Kemal mertebeleri **أَنَّ مَرَاتِبَ الْكَمَالِ** Bil ki! **عِلْمُ** **وَالْتَفَاوُتُ فِي الْكَمَالِ** Kâbiliyetlerin farklılığına göre **تَفَاوُتِ الْإِسْتِعْذَاتِ** **وَقَدْ** *(Neye göre?)* **بِحَسَبِ الْكَمِّيَّةِ** Kemiiyete (niceliğe) göre **قَدْ يَكُونُ** Bazen olur

beştir. (Muhammed Hâşim Kışmî, Zubdetu'l-Makâmât (Berekât), çev. A. Faruk Meyân, s. 406-409, İstanbul 1980).

²⁸³ Anlamı için bkz. 156. Mektubun ilgili dipnotu.

²⁸⁴ İstihlâk: bkz. C.1, Mektup 22 tamamıyla bu konuyla ilgilidir.

